MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
ROBERT G MANGION

Seduta tal-21 ta' Marzu, 2013

Citazzjoni Numru. 102/2011

A mart B C D
vs
Dr. Cedric Mifsud u l-Prokuratur LegCi Peter Paul Zammit
li b' digriet tat-30 ta' Lulju 2012 gew nominati bhCa kuraturi deputati
sabiex jirraprezentaw lill-assenti minn MCta B C D

Il-Qorti,

Preambolu.

Rat ir-rikors guramentat ta' A C D li permezz tieghu ippremettiet u tCbet is-segwenti:-

1. Illi l-partijiet izzewgu fil-21 ta' Mejju 1991 kif jidher mic-certifikat taz-zwieg.

2. Illi minn dan iz-zwieg twieldu zewgt it-tfC Hasan ta' 19 il-sena u GerCdine Fatima ta’ 17-il sena.

3. Illi b’ sentenza fl-ismijiet 266/07NC A C D vs Mohammed C D deciza fil-15 ta' Dicembru 2009 giet dikjaratata s-separazzjoni bejn il-partijiet.

4. Illi l-kunsens tC-partijiet kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet jew id-dmirijiet essenzjCi taghha a tenur tC-artikolu 19(1) (d) tC-istess Att dwar iz-zwieg.

5. Illi l-kunsens tC-partijiet kien inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjCi tC-hajja mizzewga a tenur tC-artikolu 19 (1) (f) tC-istess Att dwar iz-zwieg.

6. Illi ghChekk iz-zwieg iccelebrat fil-21 ta' Mejju 1991 huwa null u bla ebda effett bil-ligi.

7. Illi ghChekk kellha ssir din il-kawza.

Jghid ghChekk l-intimat ghCiex din l-Onorabbli Qorti m’ ghandhiex ghar-ragunijiet fuq premessi tiddikjara u tiddeciedi li z-zwieg li sar bejn il-kontendenti hu null u bla effett a tenur tC-Artiklu 19(1) (d) jew (f) ta’ l-att tC-1975 dwar iz-zwieg Kap 255.

Bl-ispejjez kontra l-intimat li hu ingunt ghas-subizzjoni.

Rat il-lista tax-xhieda u n-nota ta’ dokumenti tC-attrici.

Rat ir-risposta guramentata tC-kuraturi deputati ghCl-assenti li ddikjaraw li ma kienx possibbli li jikkomunikaw mC-assenti u ghChekk ma kienux edotti mill-fatti.

Semghat ix-xhieda u ezaminat l-atti.

Rat illi fl-udjenza tas-17 ta’ Jannar 2013 il-kawza thCliet ghClum ghas-sentenza.

KONSIDERAZZJONIJIET TA’ FATT.

Fl-affidavit taghha l-attrici tispjega illi hija giet ingannata mill-konvenut biex izzewgitu. Qabel ma l-partijiet izzewgu, il-konvenut kien jghidilha illi wara z-zwieg hija setghat tibqa' tiprattika ir-religjon nisranija taghha billi tattendi l-quddies, titlob bil-liberta' u taqra l-Bibbja. Wara li l-partijiet izzewgu, l-konvenut ma kienx ihCli lill-attrici, la tmur quddies lanqas taqra l-Bibbja. Meta kien isibha tiprattika r-religjon taghha l-konvenut kien jerfa' ideh fuqha. B'mod partikolari hija tirrakkonta episodju minnhom b'dan il-mod:-

"L-aktar esperjenza li kienet weggaghtni hi meta darba kont qieghda nitlob u hbejt il-kuruna tar-Ruzarju taht il-cushion tas-sCott u bil-fixkla hClejt is-sCib jidher u kif rah l-ewwel beda jghajjarni prostituta u wara qatta s-sCib u xelitu fir-rubbish. Kien hemm drabi fejn it-tifel ghCiex kien zghir kien jghidlu li kont immur il-knisja kont nispicca dejjem mghajra u hafna drabi anke msawta minnu.

Nispjega wkoll li ma stajt indahhC lil hadd id-dar jekk ma jkunux musulmani. Lit-tifla ma kienx ihCliha tmur ghand ommi minhabba l-istatwi tC-qaddisin. Meta t-tifla kienet tistaqsi xi haga nnocentament fuq il-knisja jew fuq xi santa jew vara kien juza kliem mhux xieraq biex imaqdar is-santi u l-vari. Huwa dejjem kien jghidli li hu jitlaq pero' jigi lura u jhanxarli ghonqi jekk jisma li nkun ghammidt it-tfC. Ir-ragel tieghi kien jaghmel li jrid u jekk ma naqbilx mieghu jew ma naccettax kien jaqbad jaghti u jghajjar.

Darba minnhom telaq mid-dar u kien qCli biex jirranga mieghi irrid niktiblu bil-miktub li jiena naccetta li huwa jizzewweg mara ohra. Ovvjament jiena m'accettajtx.

Mort nghix mieghu u mat-tfC taghna s-Sirja biex forsi jinbidel ghCl-ahjar pero' hemm s-sitwazzjoni gravat. Kien hemm drabi meta kien issawwatni quddiem ommu u hutu u hadd minnhom ma kien jiftCi fommu biex jaqbez ghCija. Anzi kienu jaghmlu zmien ma jkellmunix. Darba, wahda minn hutu qCtli: "Jekk tmorru lura MCta lil hija nzewguh mara ohra" u fil-fatt hekk gara."

“Fl-ahhar iddecidejt li nitlaq u ghChekk flimkien maz-zewg uliedi Hassan li huwa bi bzonnijiet specjCi u binti GerCdine morna nghixu go shelter home l-Ghabex. Wara xahar li konna hemm pruvajt nerqa nirranqa mieghu ghCiex ma kontx naf ahjar minn hekk. Pero’ minflok kien kuntent bina qCli li ser isiefer biex jirranga l-affarijiet is-Sirja u wara jibghat ghCina. Meta jien m'accettajtx huwa beda jheddidni u jghajjarni u sahansitra li t-tfC cahadhom quddiemhom peress li riedu joqoghdu mieghi u ma riedux immorru s-Sirja.

Nispjega li huwa kellu neputi joqghod hawn MCta li qCli li Mohammed qClu biex ma jaghtinix flus biex inhClas lill-bank biex johodli l-post. Fil-fatt il-post kelli nbieghu biex inhClas id-dejn li hClili mC-BOV u mC-Housing Authority.

Fl-ahhar bdejt kawza ghas-separazzjoni bejni u bejn zewgi tlett snin ilu hadt is- separazzjoni u issa qieghda naghmel tCba ghCl-annullament tieghi minn ma' zewgi. Iz-zwieg taghna kien bic-civil u b'att musulman peress li hu qatt m'accetta li nizzewgu il-knisja.”

L-attrici tkompli tispjega li hija giet ingannata mill-konvenut ghCiex qabel iz-zwieg taghhom kien juri lill-attrici li huwa kien jirrispetta it-thaddin tar-religjon taghha izda wara li izzewgu il-konvenut inbidel mil-lejl ghan-nar. L-attrici tikkontendi li llum taghraf li l-konvenut izzewwigha biex ikun jista’ joqghod MCta minghajr ebda xkiel.

Illum il-konvenut qata’ kull kuntratt mhux biss minn mC-attrici izda wkoll minn ma’ uliedu u ma tafx fejn jinstab.

KONSIDERAZZJONIJIET TA’ DRITT.

L-Azzjoni Attrici.

L-attrici fil-premessi taghha qed titlob li z-zwieg taghha minn mC-konvenut celebrat fil-21 ta’ Mejju 1991 jigi dikjarat null ghCiex skont l-atttrici:

i) Illi l-kunsens tC-partijiet jew min minnhom kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga;

ii) Illi l-kunsens tC-partijiet jew min minnhom nkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjCi tC-hajja mizzewga jew tad-dritt ghCl-att taz-zwieg;

KUNSENS VIZJAT B’DIFETT SERJU TA’ DISKREZZJONI TA’ GUDIZZJU.

L-artikolu 19 (1) (d) tC-Att Dwar iz-Zwieg, Kapitolu 255 tC-Ligijiet ta’ MCta jipprovdi illi zwieg huwa null jekk l-kunsens ta’ xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjCi taghha, jew b’anomCija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghC dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjCi taz-zwieg.

Dan l-artikolu ghandu l-gheruq tieghu fil-Ligi Kanonika. Canone 1095 tC-Kodici Kanoniku tC-1983 jipprovdi illi “The following are incapable of contracting marriage: i) those who lack the sufficient use of reason; ii) those who suffer from a grave defect of discretion of judgment concerning the essentiC matrimoniC rights and duties mutuCly to be handed over and accepted”; iii) those who are not able to assume the essentiC obligations of marriage for causes of psychic nature”.

Biex l-attrici tirnexxi abazi ta’ din il-premessa trid qabel xejn tipprova li fil-mument li l-partijiet kienu qeghdin jiccelebraw iz-zwieg taghhom, il-kunsens ta’ xi hadd minnhom kien vizzjat b’difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjCi tC-hajja mezzewga;

AnCizi tC-artikolu 19 (1) (d) tC-Kap.255 juri illi biex tirnexxi l-azzjoni attrici jehtieg qabel xejn tipprova li fil-mument li l-partijiet kienu qed jaghtu l-kunsens lil xulxin:

i) Il-kunsens kien vizzjat
ii) B'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju
iii) Fuq il-hajja mizzewga, jew
iv) Fuq id-drittijiet u d-dmirijiet tC-hajja mizzewga.

Minhabba li kif diga' inghad l-artikolu 19 (1) (d) tC-Kap 255 ghandu l-gheruq tieghu fil-Kodici Kanoniku spiss fil-gursprudenza nostrana rigwardanti kawzi dwar annullament taz-zwieg issir referenza ghCl-gurisprudenza u awturi dwar id-dritt kanoniku rilevanti. Diskrezzjoni ta' gudizzju hija spiss riferuta fil-gurisprudenza bhCa "disretio judicii".

Gie diversi drabi ritenut li d-decizzjoni li wiehed jizzewweg tirrikjedi qabel xejn li wiehed jaghmel apprezzament ta' xi jfisser li wiehed jghix hajja mizzewga, bid-drittijiet u l-obbligi li tCi decizzjoni timporta. Permezz tC-kawza odjerna l-attrici qed titlob id-dikjarazzjoni ta' nullita' taz-zwieg civili taghha mC-konvenut. GhChekk huwa imperativ li dwar x'inhuma d-drittijiet u l-obbligi ta' koppja mizzewga wiehed ihares lejn il-ligi civili kif regolat permezz tC-Kodici Civili. Fl-Ewwel Ktieb tC-Kodici Civili, Kapitolu 16 tC-Ligijiet ta' MCta insibu elenku tC-jeddijiet u d-dmirijiet li jitnisslu miz-zwieg.

Proprju fl-ewwel artikoli ta' dan il-Kodici, intitolat "**Fuq il-Jeddijiet u d-Dmirijiet tar-Ragel u l-Mara Lejn Xulxin**" jinghad hekk:

"Il-ligi tippromwovi l-ghaqda u l-istabbilita' tC-familja.

Il-mizzewgin ghandhom jeddijiet indaqs u jerfghu responsabbiltajiet indaqs matul iz-zwieg taghhom. Ghandhom id-dmir li jkunu fidili lejn xulxin u li jieqfu ma' xulxin kemm morCment kif ukoll materjCment.

Il-partijiet fiz-zwieg ghandhom l-obbligu, kull wahda minnhom skont il-mezzi u l-hila taghhom, li jahdmu kemm jekk fid-dar kif ukoll barra mid-dar kif jinhtiegu l-interessi

tC-familja, li jmantnu lil xulxin u li jikkontribwixxu ghCl-htigijiet tC-familja"[1]

GhCkemm mhux necessarjament li l-obbligi u d-drittijiet tC-mizzewgin fis-sagrament taz-zwieg taht il-Kodici Kanoniku huma identitci ghCl-obbligi u d-drittijiet tC-mizzewgin kif kontemplat fil-Ligi Civili, huma xorta rilevanti xoghlijiet u gurisprudenza dwar il-Kodici Kanoniku dwar dak li ghandu x'jaqsam mad-definizzjoni ta' difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju u vizzju ta' kunsens.

John L Young fl-istudju tieghu intitolat "**Understanding Due Discretion of Judgment in Catholic Marriage Courts (1991)** " ippubblikat fil-JournC of the American Academy of Psychiatry and the Law (Bull Am Acad Psychiatry Law, Vol. 19, No.2, 1991 jispjega illi "discretion of judgment…. Presumes having and duly exercising an ability to look well beyond the present moment in order to make a serious and lifelong pledge. This capacity is present in proportion to the individuC's ability to weigh and choose prudently, to accept good advice, to reason clearly, to learn from experience, to formulate sensible goCs, and to display quCities of foresight, insight, circumspection, deliberation and appreciation."

Young jispjega x'ghandu jkun l-ezercizzju tC-gudikant fl-anCizi tad-diskrezzjoni ta' gudizzju ta' koppja li tersaq ghaz-zwieg:

"One can look for demonstration of an ability to appreciate and respect the partner as a person. One can ask how the parties intended to work out the various decisions about their relationship. This might include such issues as the vCues they did and did not expect to share, and whether they disclosed their vulnerabilities and their feelings about relationships outside their marriage. Where the parties ready to give and to accept exclusive possession of their bodies, and to cast their materiC fortunes together for life? …"

[1] Artikolu 2, Kap. 16

Din id-dottrina hija riflessa fis-sentenza **“Parties Atkins Charles vs. Atkins Matilde”** moghtija mill-Prim’ Awla tC-Qorti Civili fit-2 ta’ Ottubru 2003. Jinghad hekk:-

“Il-kuncett ta’ *discretio judicii* ma jirrikjediex maturita’ shiha u perfetta fuq dak kollu li jirrikjedi z-zwieg, izda konoxxenza shiha ta’ dak kollu li jkunu dehlin ghCih il-partijiet u cioe’ ghCl-obbligi u d-drittijiet konjugCi kemm fil-prezent kif ukoll fil-futur. Inoltre l-partijiet irid ikollhom dik il-maturita’ affettiva u cjoe’ dak kollu li ghandu x’jaqsam ma’ l-emozzjonijiet u s-sentimenti taghhom fil-konfront ta’ xulxin. Jekk xi wahda minn dawn l-elementi hija b’xi mod nieqsa, Clura hemm difett tad-diskrezzjoni tC-gudizzju kif rikjest mil-ligi.”

Fil-kawza “**Melanie Borg Cachia vs. Joseph Borg**” deciza fid-29 ta’ Mejju 2004 spjegat li d-difett fid-diskrezzjoni ta’ gudizzju irid ikun wiehed serju fil-fakolta’ kritiko-estimativa tC-parti, difett li wiehed jevCwa u jifhem u jassumi dawk li huma d-drittijiet u dmirijiet essenzjCi taz-zwieg, jew li jevCwa u jifhem x’inhu z-zwieg u l-hajja mizzewga. (Ara wkoll: **WT vs. KR** deciza mill-Qorti Civili (Sezzjoni Familja) fit-28 ta’ Gunju 2012; **John MicClef Engerer vs. Corinne Camilleri** deciza mill-Prim’ Awla tC-Qorti Civili fit-22 ta’ Ottubru 2002).

Ikkunsidrat;

Wara ezami tC-provi akwiziti hija l-fehma konsiderata tC-Qorti illi meta l-partijiet ikkontrattaw iz-zwieg taghhom il-konvenut ma kellux il-hsieb li jassumi l-obbligi ta’ ragel mizzewweg kif stipulati fil-Kodici Civili li essenzjCment huma li l-mizzewgin ghandhom jeddijiet indaqs u jerfghu responsabbiltajiet indaqs matul iz-zwieg taghhom u li sakemm ghadhom mizzewgin ikunu fidili lejn xulxin u li jieqfu ma’ xulxin kemm morCment kif ukoll materjCment. Obbligu iehor ta’ koppja mizzewga huwa li kull wahda minnhom ghandhom, skont il-mezzi u hiliet individwCi, jmantnu lil xulxin u li jikkontribwixxu ghCl-htigiet tC-familja”

Minn dak li spejgat l-attrici jidher bic-car illi fil-mument li l-partijiet kienu qed jaghtu l-kunsens taghhom ghaz-zwieg,

il-konvenut D kien qed jeskludi li jassumi u jonora l-obbligi tieghu ta' ragel mizzewweg.

DECIDE.

GhC dawn il-motivi din il-Qorti taqta' u tiddeciedi din il-kawza billi:

1) Tilqa' t-tCbiet attrici u tiddikjara illi z-zwieg ta' bejn il-konjugi D ikkontrattat fil-21 ta' Mejju 1991 huwa null u bla effett a tenur tC-Artikolu 19 (1) (d) u (f) tC-Kapitolu 255 tC-Ligijiet ta' MCta.

2) Tikkundanna lill-konvenut B El D ihClas lill-attrici l-ispejjez kollha ta' din il-kawza.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------